

RESNICA

Uredništvo in uprav-
ništvo:

Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.

Oglasi po dogovoru.

Izhaja vsako soboto.

Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.

Posamezna šte. 20 h.

Resni dnevi nas še čakajo. A največji del težavne poti smo že prestali. Trdno lahko upamo, da dosežemo v ne predaljni dobi končen, pravičen, blagodejen mir. To je najvažnejši cilj mojega življenja.

Cesar Karel dne 25. maja 1918.

Biskup Mahnič in majniška deklaracija.

Krški škof dr. Mahnič dokazuje v zagrebških „Novinah“, da je majnska deklaracija patrijotična in da bi uresničenje tega programa ojačilo moč habsburške monarhije.

O tem sploh ne more biti nobenega dvoma.

In ker je temu tako, zato se je ves slovenski narod pridružil deklaraciji. Majniška deklaracija je tako jasno patrijotična, da ji zamore le skrajna hudobija ali nerazsodnost podtikati kako drugačno smer. Kratko, priprosto besedilo deklaracije izključuje vsak dvom. Vsako dokazovanje v tem oziru se nam zdi odveč — zdi se nam ravno tako, kakor bi kdo hotel dokazovati, da je drevo — drevo, gora — gora, voda — voda in podobno.

Zato, ker je majnska deklaracija patrijotična in poleg našemu narodu tudi koristna naši dinastiji, jo do pičice branimo zoper vse navale in napade.

Žalibog pa temu ni tako na raznih jugoslovanskih straneh — žalibog vidimo med patentiranimi „Jugoslovani“ najnevarnejše sovražnike majniške deklaracije in vse bodočnosti našega naroda.

Naj te sovražnike kratko naštejemo:

1. Dezerterji dr. Trumbić, Vošnjak in tovariši,
2. Hrvaško-srbska koalicija,

3. Večina Srbov,
4. Vodilni elementi „Jug. kluba“.

O dezerterjih ni treba dalje govoriti. — Oni so sklenili „krfski pakt“, ki naravnost izključuje majniško deklaracijo; oni so nas izdali in prodali Lahom.

Hrvaško-srbska koalicija je vodilna stranka na Hrvatskem in reprezentuje večino hrvatskega naroda. A ne le, da se ni pridružila majniški deklaraciji, ji naravnost nasprotuje v hrvatskem saboru in kooperira z mažari.

Večina Srbov je za Veliko Srbijo in vidi v Hrvatih in Slovencih le dele Velike Srbije, ki pa nikakor ne bi bila pod žezlom habsburške dinastije. — Njihove aspiracije so jasne: kakor naši dezerterji, hočejo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev pod srbskim, pravoslavno-framasonskim vodstvom v smislu „krfskega pakta“.

Najnevarnejši izmed vseh so pa vodilni elementi „Jugoslovanskega kluba“! Ti so tekom enega leta v nebroju raznih deklaracij (gl. zagrebško!) in teatralnih „priseg“ zapustili trdni temelj majnske deklaracije in zamazali najbistvenjšo točko majnskega programa. Niso otrsli veleizdajskih dezerterjev od svojih sukenj, niso našli besedice graje zoper iste — pač pa so ti elementi srečno dosegli, da jih hvall antantno časopisje, a oni to hvalo mirno prenašajo, ne najdejo odklonlne besedice! Nasprotno pa s svojim nastopanjem

v državnem zboru kakor na raznih shodih in teatralnih prireditvah — dosledno dajejo narodnim sovražnikom orožje v roko.

To nas pokoplje!

Ti elementi so najhujši, najnevarnejši sovražniki majnske deklaracije. — Ti so neizmerno oškodovali dobro stvar.

Najskrajnejša potreba je, da vsi pošteni elementi našega naroda zoper to početje odkrito nastopijo, zlasti tudi patrijotično časopisje, posebej pa še vse višje osebnosti, katerim je blagor naroda v resnici pri srcu.

Po praških gledaliških slavnostih.

Vedno bolj jasno postaja, da je dr. Kramar s pristaši izrabil petdesetletnico Narodnega gledališča v to, da bi pod pretvezo narodnokulturne slavnosti naredil za svojo osebo veliko reklamo, dobil zopet sijaj narodnega voditelja in zbral čete antantnih prijateljev za udarec proti Avstriji.

Prej so računali antantari v Avstriji z zmago orožja na bojnem polju. Po ruski revoluciji je ta nada padla, in sedaj računajo z zmago revolucije. Zbirati čete in pripravljati pot tej revoluciji je bil namen praških slavnosti. Isti namen imajo tudi podobne prireditve na Kranjskem. Čemu bi prikrivali to, kar ve vsakdo, dasi je ozmerjan kot izdajalec tisti, ki to pove?

LISTEK.

Sv. Ciril in Metod v luči nemške politike.

(Konec.)

Za Sventopolka je bilo to naznanilo nevarno, ker se je za njim skrival ne-le nemški, nego tudi protinemški duh.

Precej nato se je pa papež moral vreči v naročje nemškemu karolinškom. To je povzročilo, ker so pritiskali na Metoda zopet nemški škofje, da je papež Ivan Švaba Wicinga postavil za škofa v slovaški Nitri, ki je nekdanj spadala v kneževino Pribine in Kocelja. Wicing je postal tedaj Metodov sufragan. Tako so dobili Nemci svojega zapupnika. Metod je bil sicer od papeža potrjen za nadškofa, prinesel je pa iz Rima z imenovanjem Wicinga tudi svojo obsodbo.

Peto dejanje drame nam kaže padeč Metoda in njegovih ljudij tudi na Moravskem. Švaba je dobro razumel svojo vlogo in ni zaostajal za zvitim Grkom. Igra se je precej pričela, ko je Wicing začel okoli pripovedovati, kaj je on s papežem govoril in kako papež Metodu prav ne zaupa. Metod se je seveda čutil žaljenega in že l. 881. ga je papež Ivan moral tolažiti, da naj se

za to ne meni, kar Wicing pripoveduje, ker hoče oba sam v Rimu zaslišati. Ivan je umrl.

Njegov naslednik Štefan V. je poslušal podpihivalca. Metod je tožen v Rimu ne-le zaradi slovanske maše, ampak tudi zaradi nauka o postu in o sv. Trojici. Pregrešil se je tudi, ker je izrazil željo, da bi bil Gorazd njegov naslednik. Postal je pravoveren samo Wicing, kateremu se mora vse verjeti.

Zdaj je prišel konec grškega moravskega misijona. Papež in Nemci so vzajemno izpodili iz Morave slovanske misijonarje precej po Metodovi smrti.

Okoli l. 900. je hotel Rim še postavljati škofe na Moravskem. Bavarski škofje so se zopet potegnili za pravice nemškega kralja in za to, da Moravska spada pod škofijo pašavsko. Celo Wicinga, ki je bil kot škof v Nitri in je postal ancelar kralja Arnulfa, so smatrali le za misijonskega škofa, da bi ne bila oškodovana Pasava.

Pridrli so na Ogrsko Madjari ki so vse prekucnili. Morava se je l. 906. združila s Češko in se naslonila na Nemčijo in Rim. O usodi Metodovcev nam poročajo le še težko umljive legende. Prva legenda poroča o življenju in smrti Metoda, katerega so njegovi učenci in verniki zelo spoštovali.

Mnogo je v njej zgodovinskih podatkov, katere je deloma znabiti Metod sam dal kakemu Jugoslovanu, ki je sestavil to legendo, ki se nam je ohranila le po nekoliko poznejših ruskih virih. Za zgodovino so legende malo porabne.

Poizkus, da bi se bili Panonci in Moravani pridobili za grško poslanstvo, je tedaj izpodletel. Nekaj se je pa le doseglo. Konstantin je utemeljitelj cerkvene književnosti. Iz grške minuskule je sestavil novo abecedo in grškim črkam dodal še 12 črk za slovanske glasove, katerih Grki niso poznali. To je staroslovanska abeceda, katero so pozneje imenovali glagolico. S to pisavo sta brata preložila na slovanski jezik sv. pismo, mašno liturgijo in oficij. V kijevskih fragmentih se je ohranil še ostanek Konstantinove prestave mašne rimske knjige. Cerkvena književnost je naraščala. Tu je glavno polje za slovansko jezikoslovje. Jako znameniti so takozvani freisinški spomeniki, ki so po vsebini v zvezi s staronemškimi izpovednimi molitvami, kažejo pa sledove starocerkvene slovanščine. Nekaj dalmatinsko-hrvaških župnij je ohranilo do danes slovansko liturgijo v glagolici.

Največjega pomena je bil vsprejem cerkvenoslovanskega jezika za Bolgare, ki so na višku svoje moči okoli l. 900. zelo

Na zapadu so napočili zopet odločilni dnevi na bojišču. Zopet teče kri v potokih, mesta in sela se rušijo v prah, stotisoči izdihujejo v strupenih plinih ali ubiti od bomb in granat. Antanta je prestrašena in se, oslabljena po zadnjih porazih, boji za končni uspeh. Zato je treba podžgati voljo do bojevanja. To delajo politiki in časopisje antante. In to, kar najbolj in morja edino še vojsko podaljšuje, je upanje na notranjo revolucijo v Avstriji. Ta up ohraniti v deželah naših nasprotnikov, je naloga te agitacije.

Praških slavnosti se je udeležil tudi irendentar dr. Conci. On je član tirolskega deželnega odbora, ki je takoj s slovesnim sklepom izrekel svoje ogorčenje nad tem, da je šel dr. Conci v Prago, in je izrekel obžalovanje, da po ustavi nima sredstva, da bi se iznebil tega človeka iz svoje srede.

Tudi italijansko politično društvo v Trstu protestira proti dr. Conciju in obsoja njegov nastop v Pragi.

V poljskem kolu je velika nevolja nad Vsepoljaki, ki so se udeležili glediških slavnosti, in vedno močnejša postaja struja, ki hoče konec narediti taki politiki.

Tudi na Čehe je praški teater dobro vplival, drugače vplival, nego si je dr. Kramař predstavljaj. Že izpočetka se razne stranke niso hotele udeležiti slavnosti ali so jo pa priredile zase, ločeno od Kramařevih ljudi. Prvi je udaril Klofač po tej resnega naroda nevredni igri in katoliški Čehi so nastopili z izjavo, da gredo svoja pota, ki so še združljiva z avstrijskim državljanstvom.

Dr. Kramařa je lahko umeti. Njegova veleizdaja je tako očitna, da je on politično za vse čase nemogoč, ako ne potegne naroda za seboj na svoja pota. On sovraži državo, ki ga je po svojih zakonih obsodila na vislice, sovraži cesarja, ki ga je pomiloštil. Njegova bodočnost je navezana na zmago antante in na razbitje Avstrije.

Kakor neko veliko sramovanje gre skozi češki tabor. Dr. Stransky obsoja glediške slavnosti kot času neprimerne. Sedaj ni čas za veselje in praznovanje, ampak je trd delavnik. Usoda naroda se odločuje ob delavnikih, ne pa na praznike. Bolj kot to, kar kdo govori na shodih, izda to, kar dela na domu, v delavnici in v vsakdanjem življenju.

Katoliški „Hlas“ pravi, da ljudstvo tarajo druge bolečine, kakor tiste, na katerih

gobjili cerkveno književnost, vrh tega pa dobili tudi svoj patrijarhat in postali od Grkov neodvisni. Tu je namesto rimske maše nastopila grška liturgija, tu se je razvila iz glagolice cirilica. V tej obliki so sprejeli cerkveno pismenost tudi Rusi in drugi. Nad 100 milijonov pravoslavnih se danes v liturgiji poslužuje te pismenosti, ki je vez jedinstva med Črno Goro, Srbijo, Bolgarijo in Rusijo, ki pa tudi dela steno proti zapadni latinski kulturi.

Zaradno katoličanstvo sega le nekako do Belgrada. Ko je Rim pritegnil grška slovanska apostola nase in s tem na zapad ter v jezikovnem oziru zavzel negotovo stališče, je hotel s tem zgraditi most, po katerem bi njegov vpliv šel proti vzhodu. V resnici je pa vkljub temu meja potegnila precej daleč na vzhod in če je del Jugoslovanov ostal v zvezi z zapadnim bogočastjem in zapadno kulturo, se je v tem oziru manj zahvaliti temu, da je Rim vedno bolj izpredvidal, kam ta pot drži, kakor političnim dogodkom: naseljenju Madjarov, posebno pa čuječnosti Ludovika Nemškega in energiji bavarskih škofov, ki so v odločilni uri od Bizanca in Rima podpirano Slovanstvo odrinili in jez bolj nazaj postavili. Iz karolinških jugovzhodnih mark porojena Avstrija je trdno držala doli ob Dunavu kulturno mi-

trpe praški politiki. Vsled njihove politike je zrastle le moč nemštva. Poslanci morajo biti svobodni in se ne smejo pustiti porivati „v imenu ljudstva“. To je nevreden položaj za poslance. V imenu katoliških Čehov je izjavil dr. Šramek, da je bila največja napaka to, ker se niso Čehi takoj izpočetka ustavili onim, ki so spravili češko politiko na to slabo pot. Čehi bi bili morali takoj izpočetka izjaviti, da hočejo češko državo, a vsemu svetu naznaniti, da hočejo svojo državnost imeti samo v okviru Avstrije pod vlado Habsburžanov. Pri tem bi bili morali ostati in na tej podlagi bi bili morali izkoristiti za se ugodni trenutek, ki se je pojavil že dvakrat, a ki so ga vedno Čehi zamudili.

Tako se streznujejo Čehi. Pri Slovencih pa gre blaznost vedno dalje. Nesrečni ljudje, ki vodijo našo politiko in naše časopisje, bodo pokopali slovenski narod za desetletja!

Pijane veselice pod pretvezo jugoslovanskih manifestacij so pa v sedanjem času naravnost sramota!

Nekaj času primerinih ugovoritev.

„Reichspost“ je priobčila naslednje zanimivosti:

Ko so nade in upi, katere so italijanski prostožidarji na vojskujočo se Italijo stavili, vedno bolj hiral, ko je od zaveznikov drug za drugim odnehoval, zdrobljen v prah, tedaj so bili prisiljeni poiskati si novih možnosti čet, ako so hoteli doseči, da se vojska, ki naj prinese triumf prostožidarskih idealov — Magalhaens Lima je rekel tako 13. maja 1917 — nadaljuje, posebno ker se je trudnost vojne po ponesrečeni deseti ofenzivi ob Soči splošno polasčala vseh. — Že na ložinem konvenciatu 4. in 5. oktobra 1916 v Rimu se je ugotovilo: „Ne malo bratov je svoje mnenje od maja 1915 izpremenilo!“ Padle so jim oči na bližnje jugoslovanske dežele in porodila se je misel, da bi bilo najbolje z zarotami, pobunami in podpihavanjem tu doseči tisto, česar stotisoče italijanskih vojakov ni moglo doseči. Toda lahko stvar ni šla. Londonska pogodba je garantirala, podprta od Anglije, Francije in Rusije, Italiji za slučaj zmage velike pokrajine vzhodne adrijske obali, na kateri žive izključno samo Slovani. Vsebina pogodbe je postala znana

sijo, ki je posebno takrat očitno nastopila, kose ni hotelo izročiti Panonije grškemu odposlancu slabo poučenega papeža.

Današnje razmere niso onim pred 1000 leti nepodobne: treba samo postaviti mesto grške države rusko. Med ruskim ter med nemško-avstro-ogrskim območjem se razteza na jugu pas slovanskih narodov, od katerih zapadni del, Slovenci in Hrvatje, gre v cerkvenem oziru z Rimom, vzhodni, Srbi in Bolgari, pa cerkveno z Rusijo. Če se napravi Velika Bolgarija in če jo pritegnejo zapadni skupini, utegne to izpremeniti tudi njeno cerkveno stališče. Rim je bil proti Slovanom vedno prijenljiv in je pustil na pr. zjedinjenim Rusinom slovansko liturgijo in istotako tudi 13.000 Bolgarom. Za Bolgare bi se ta unija dala razširiti. Po bukarškem miru 1. 1913. se je to že resno pozikovalo napraviti med macedonskimi Bolgari, naseljenimi v oni deželi, ki je kot Ilirija spadala nekdanj pod Rim, katero sta si pa po bukarškem miru razdelili Srbija in Grška. Bolgarija je bila potisnjena nazaj. Ali sedaj je zmagoslavni, osebno še rimsko-katoliški car Ferdinand že uvedel gregorijanski koledar; tako je padla jedna večjih ovir med zapadno in vzhodno kulturo.

Agitirajte za »Novice«!

in še celo zavezniški Srbi so tožili vsled tega nad italijansko nenaznostjo.

Na omenjenem konvenciatu se je omenil prvič načrt, da se z Jugoslovani dogovore in sporazumejo, kar je bilo tem laže, ker so Jugoslovani vsled agitiranja imeli trdno oporo v angleških in francoskih ložah. Z gotovo in nedvomno sigurnostjo se da zasiedovati nadaljni razvoj, čegar etape tvorijo: kongres prostožidarjev v Rimu (drugi teden januarja 1917), kongres laških radikalcev (začetkom marca 1917), italijanski kongres lož (15. apr.), kongres reformistov (16. aprila), mednarodni kongres prostožidarjev z dne 7. maja, italijanski kongres prostožidarjev v Rimu (15. maja) in končno mednarodni ložni kongres 29. junija v Parizu.

Preobrat v Rusiji je oživel lože. Enemu kongresu je mrzlično hitro sledil drugi. Pričakovali so, da izbruhne ustaja ne samo v Nemčiji in Avstriji, ampak tudi v Italiji; upali so, da se monarhije sploh zrušijo. Ko je padel car, so sklicali iz cele Italije zastopnike k kongresu, kateri je stal docela pod vtisom tega dogodka v Rusiji in preiskovali so tam duševne posledice tega dogodka pri drugih narodnostih Evrope. Tudi o možnosti važnih političnih preobratov so se razgovarjali in dogovorili „pot“, katero ubero, ako se preobrati pojavijo. Instrukcije bi se odhajale od slučaja do slučaja.

Kmalostnja zopetna izpreobrnitev razmer v Rusiji in padec Miljukova so povzročila nova razočaranja. Tako so zopet prošli znova na jugoslovansko kombinacijo.

29. junija 1917 se je sešel v Parizu mednarodni shod lož. Posebno mnogoštevilno zastopan je bil jugoslovanski in češki element. Par dni pozneje so priobčili v „Tempsu“ program, glasom katerega so sklenili, da z ozirom na rastočo brezuspešnost laške vojne začno z „od- in ponehavanjem“ in da se odlože italijanske zahteve na poznejši čas. Hoteli so hoditi po drugi poti: nepremagano sosedno monarhijo bi razrušili z malimi narodnimi revolucijami, potem bi si jo pa razdelili. V spornih deželah naj bi odločila narodna glasovanja; to bi pa, posled resničnega položaja, pomenilo za Italijo izgubo vsega onega, kar si je nameravala prilastiti na vzhodnem bregu Adrije. Italijanski ložni zastopniki Ferrari, Nathan in Ballori so se pač tudi udali, saj jim ni nič drugega preostajalo.

Dobro nam je še v spominu tisti čarovniški ples, ki se je dvignil v Italiji in kateremu se je končno veliki mojster Ferrari sam žrtvoval, da bi pomiril s tem razburjene duhove. Bili so hudi časi za laške lože, tim hujši, ker je francoski „Veliki Orient“ trdovratno vstrajal na sklepih in je Ferrarija, kot je izjavil sam, pustil obsedeti. Še celo Sonnino, katerega lepi londonski program so ti sklepi potisnili ob zid in ki je smrten sovražnik Jugoslovanov, je rekel, dasi je sam prostožidar, v „Giornale d' Italia“ poln sarkazma, „da Italija ni pripravljena, ob ložni bratski mizici sedeti v kotu med skritimi jugoslovanskimi nasprotniki in se zadovoljiti z pladnjem fižola.“

Kljub vsemu temu pa je občni zbor laškega „Velikega Orienta“ 24. junija sklenil popolnoma v smislu Briških sklepov „živahno agitačno delovanje o vojnih smotrih in mirovnih pogojih.“ Sicer je oznanjala „Agenzia Volta Commandinija“, da bo novo izvoljeni veliki mojster pomenil docela preobrat v osebi in smeri lože in sicer v odločni laško-nacijonalni smeri, a ostalo je pri laškem porazu in italijanska katastrofa v Benečiji je pospešila še bolj komaj spočeti laško-jugoslovanski prostožidarski dogovor, pred katerim se je pa še izvršil sestanek obojestranskih zastopnikov v Genevi. „Secolo“ je 13. marca 1918 cel načrt izklepetal. Sklenilo se je, da se ustanovita dva odbora,

laško-slovanski in slovansko-laški odbor, katerih naloga je delovati „za oprostitev neodrešenih narodnosti v habsburški državi“. Sporazum naj bi se izvršil v duhu Mazzinija, „velikega apostola ljudskih pravic in proroka emancipacije narodnosti, ki jih tlačita Turčija in Avstrija.“

Srbski odbor je delal pridno in je lahko sporočil, da je pridobil večji del srbskih politikov in poslancev za ložine načrte. Laški odbor pa je razglasil šele v zadnjem trenutku svoj oklic in je želel, da se izroče podpisu zaupniku lože, g. Canepi. Lista je zato tako zanimiva in poučna, ker vsebuje najbolj znane prostozidarje in obenem največje vodilne može italijanskega kulturnega boja: Colajanni, Cappa, Agnelli, De Viti de Marco, Ferrero, Ojetti, Salvemini Ciriani in bivšega voditelja kulturnega boja, eksduhovnika Romula Murri-ja, ki je, kakor znano povesod poleg, pa samo do neke gotove točke.“

Medtem se je pojavil v javnosti še neki novi češko-jugoslovansko-laški sporazumni odbor, kateremu je stal na čelu znani — zidar Torre. Na videz je bil ta odbor konkurenčno podjetje. Čudežno pa sta si bila oba programa za las enaka, dispozicija propagande je ubrala isto pot, konkurenčna zavist se ni pojavila, pač pa srčna harmonija in skupno delovanje drug drugemu na roke, dokler ni na kongresu v Rimu padla krinka in se je izkazalo, da je bil ta odbor le trik, ki hoče zakriti pravo prostozidarsko obličje in značaj.

Hoteli so pokazati nekaj spontanega, iz dogodkov porojenega. 1. decembra je sprejel Orlando v Rimu Trumbića. Toda več kakor platonska ljubezen ta obisk ni bil. V sto in sto oblikah se pojavlja sedaj v silni častnikarski kampanji večni „Ceterum censeo Austriam esse delendam!“ (Sicer pa sem mnenja, da se mora Avstrija porušiti!) Sedaj zahtevajo revizijo londonske pogodbe, katere se v Italiji sploh še imenovati ni smelo. Sonnina so bombardirali s skupnimi izjavami in zahtevami in zahtevali so ustanovitev češko-jugoslovanskih legij, katere je vlada dotlej še vedno odklanjala. Toda vse zaman. Sonnino odklanja vsako dejanje, ki bi ga zadolžilo Slovanom. Odrpili so vse registre! Sonnino pa izjavlja v svojem glasilu, da ni voljan na ljubo jugoslovanskim fantazijam odstopiti od koristi, ki so mu zajamčene po londonski pogodbi. Jugoslavija eksistira doslej samo v glavah slovanskih agitatorjev. Avstro-ogrška je še vse preveč, preveč trdna. Vsaka koncesija slovanski himeri je koncesija državi, ki je naše orožje doslej še ni zmagalo. Kdo je poveril Trumbiću in ostalim mandate?! Kdo jih je pooblastil, da govore v imenu „njihovih dežel“ in da podpisujejo pogodbe? Italija ima sedaj nujnejšega dela, kot da se izigrava kot prvoboriteljico pri razdejanju Avstrije; vesela naj bo, da lahko še kolikortoliko varuje lastno kožo!

Končno pa igrata loža zadnji trumf; na kapitolu ima „kongres narodnosti, ki so v Avstro-Ogrski zatirane.“ Vsi statisti, katere smo v članku srečavali in ki so priznani prostozidarji, so se sešli tu v najlepši harmoniji. Poleg že imenovanih še Barzilai, Martini, Mussolini, Albert Thomas in Franklin-Bouillon, ki je v francoski zbornici priznal, „da so v italijanski zbornici večino za vojsko“ kupili s — 25 milijoni, in da je bilo to njegovo delo. Čehe so zastopali poleg odposlancev Hlavačka še zidar Beneš in drugi. Veliki prostozidar Trumbić je pripeljal še več drugih somišljenikov in oznanjevali so „češko jugoslovansko revolucijo“ v najkrajšem času. Orlando je sprejel deputacijo kongresa; za dokaz pa, da nima s tem „sporazumom“ vlada nič opravka, ni odposlala na kongres nobenega zastopnika. Orlando je izrekal simpatije, simpatije in — pri tem

je tudi ostalo. Divjakom, to je od Trumbića nepriproznanim zastopnikom, dostop k kongresu ni bil dovoljen. Prevara je bila gotova in je učinkovala in neumni svet najbrž veruje, da bodo narodi tu sami o svoji usodi odločevali; v resnici pa so kronali idejo, ki je bila spočeta 29. junija 1917 v Parizu. To je mednarodni prostozidarski bluf!

Nemško-madžarski načrt za rešitev jugoslovanskega vprašanja.

Tudi nemški politični krogi so prišli do spoznanja, da so razmere na jugu potrebne temeljite preureditve. Pred pol leta je bila vlada pripravljena, rešitev v tostranski državni polovici poskusiti s tem, da bi se združile vse od Slovencev obljudene pokrajine v eno upravno telo. Nastala bi bila nekaka združena Slovenija, podobna Napoleonovi Iliriji, samo osnovana bolj na narodni podlagi.

S tem načrtom so se resno bavili na jako odločilnih mestih. Bilo je to v času, ko se je od jako merodajnih strani kazala Slovcem velika naklonjenost. Če bi bil Jugoslovanski klub razumel položaj, bi bil v tem času za Slovence lahko res kaj izdatnega dosegel. A nesreča za naš narod je bila, da je zavozil dr. Korošec popolnoma v dr. Kramářov tir. Slovenska politika je postala služkinja desperatnega češkega ultraradikalizma. Mesto da bi bili zasledovali slovenske interese, so poslanci Jugoslovanskega kluba podpirali v državnem zboru samo češke od vseh drugih že zapuščene radikalce, doma so pa uganjali tisto neumno politiko, ki jo ša danes vidimo v sramoti in zasmeh slovenskemu narodu. Iz resne narodne zahteve so naredili smešen teater, z nepremišljenim izzivanjem in bahaškim političnim hujskanjem so pa vzbudili odpor nemštva in izgubili vsako oporo pri resnih političnih faktorjih.

Prej je veljalo načelo, da se mora v interesu monarhije okrepiti slovenski živelj, Jugoslovanski klub nas je pa spravil tako daleč, da se sedaj v interesu monarhije zahteva, da se mora slovenski živelj zatreti ali vsaj tako oslabiti, da ne bo mogel zasledovati svojih razširjevalnih teženj. Po tej politiki smo izgubili vse, kar smo si prej z velikim trudom pridobili. S tem je padla tudi združena Slovenija.

A razmere na jugu kriče po preureditvi. Od raznih načrtov, o katerih se že dalj časa govori, je pri krščanskih socialcih in nemških nacionalcih največ priznanja dobil sledeči, s katerim utegnejo morda kmalu stopiti na plan:

Dalmacija bi se imela združiti z Bosno in Hercegovino ter s Hrvaško in Slavonijo v eno upravno telo. To pa ne bi bil trializem, kakor se je prej že od resnih strani nameraval, ampak „subdualizem“, ker bi ta nova velika provinca dobila vsa isto razmerje do Ogrske, v katerem je sedaj Hrvaška. Na kronovinah v avstrijski državni polovici pa ne puste ničesar izpreminjati. Tu naj bi po odcepitvi Dalmacije ostalo vse pri starem. So tudi med krščanskimi socialci nekateri, ki upoštevajo narodne pravice v toliko, da bi Slovenski Štajer pripustili kot lastno okrožje z narodno avtonomijo, a ne bodo dobili večine, ne glede na to, da je tudi Jugoslovanski klub vsako delno rešitev jugoslovanskega vprašanja odklonil, zlasti pa ne mara narodne avtonomije. — Jugoslovanski klub hoče svojo neodvisno državo Srbov in Hrvatov in Slovencev na podlagi samoodločbe, ali pa nič. Torej dobite poslednje, pravi nato vlada. Nemci pa pravijo: ker z Jugoslovani ni mogoče

niti govoriti, se naj jugoslovansko ozemlje razdeli po nemških željah.

Tako daleč smo. Jugoslovanska politika je tako zavožena, da ni sploh več izhoda. Izgubili smo važno postojanko, ki smo jo imeli. Žal moramo reči: naši državni poslanci so pahnili slovensko stvar za stoletje nazaj. Ugodni trenutek, ki se je enkrat pojavil, in morda nikoli več, je zamujen. Mesto zmage imamo pred seboj poraz.

Kmetija in vojska.

V nekmečkih krogih je danes stalna fraza, da je kmet v vojski „obogatel“. —

Oglejmo si nekoliko bližje to trditev in njeno utemeljenost. —

Povemo naprej, da prihajamo do nasprotnega zaključka: da je kmečki stan pod vojsko izredno trpel in da se, čimdalje vojska traja, njegov položaj slabša od dne do dne. —

„Kmet je plačal dolgove!“ „Kmet ima denar v hranilnici!“ „Kmet ima vsega dosti!“ To so običajne trditve, ki gredo po mestih in trgih.

Da ima kmet jesti, to je samo ob sebi umevno. Žalostno in — neizmerno neumno bi bilo, da bi kmet ne imel kruha, ki ga sam pridelal. To bi bilo favno tako smešno, kakor če bi krojač hodil nag ali čevljar bos. In vendar je ravno pri kmetu nekaj podobnega: mesa v sedanjih časih ne dobi, četudi sam živino redi!

Kar se tiče ostalih trditev, je resnica, da je kmet, ki je bil pred vojsko zadolžen, sedaj v tojiko na boljšem, da je dolg, ki je bil narejen v dobrem denarju, poplačal s slabim denarjem. Kmet ima danes v obče nezadolženo posestvo in mnogokrat še denar v hranilnici. To je res. Je-li pa radi tega postal bogatejši? To je tisto vprašanje, za katero se gre. — Obogati tisti, čigar celotno premoženje se pomnoži. Vprašanje je sedaj, ali se je kmečko premoženje pomnožilo. Za odgovor na to vprašanje se gre.

Kmečko premoženje se pa v resnici med vojsko ni le nikakor pomnožilo, temveč obratno je res: Kmetstvo imetje se je zmanjšalo. In kmeti gre po vojski v teške čase, v težje kot vsaki drugi stan. To je naše mnenje, katero hočemo z očitnimi dokazi podpreti. —

Denar, ki ga je kmet med vojsko prištedil, je postranska stvar pri presoji stavljenega vprašanja.

Kmečko premoženje obstoja poglavitno iz drugih reči. Te reči so: zemlja, poslopja, orodje, živina, zaloge in — človeška delavna moč. Denarni prihranki zavzemajo zadnje mesto. —

Presodimo sedaj povrsti te premoženjske sestavine.

1. Zemlja.

Zemlja izmučena in izčrpana! Manjka gnojil, manjka med vojsko najboljših delavnih moči. Zemlja kljub temu ni zgubila na denarni vrednosti, če se računam s sedajnim slabim denarjem. A zemlja je zgubila na resnični vrednosti. Izčrpana, zanemarjena zemlja je dejansko manj vredna, ker potrebuje večletnega skrbnega negovanja, da pridobi zopet tisto rodovitnost, katero je imela pred vojsko. Smelo se trdi, da se je polje v obče do polovice poslabšalo.

Ohranil se je samo gozd, a tudi ta se ni poboljšal, ter se ni snažil. Mnogo mladega drevja se je vsled tega zadušilo in rast je zaostajala.

2. Poslopja.

Kmečke hiše in gospodarska poslopja so med vojsko nerazmerno trpela. Nikogar ni bilo, da bi bil poslopja popravljali. Ni bilo

materijala, ne zidarjev, ne tesarjev, ne delavcev. Potrebna popravila so zaostala in škoda se je množila in se množi od leta do leta, od mesca do mesca. Zanemarjena popravila zro na kmečkih poslopih kakor rak na človeškem telesu. Dejanska vrednost kmečkih poslopij se je silno zmanjšala.

3. Orodje.

Glede kmečkega orodja velja, znabiti še v večji meri, kar smo zapisali o poslopih.

4. Živina.

Vojne razmere so povzročile, da je kmet moral oddati za potrebe vojaštva tudi tako živino, ki je na posestvu neobhodno potrebna in je smatrati kot del kmetije, podobno kakor zemlja (Pritiklina). — Posledica je, da danes na vsaki kmetiji krvavo primanjkuje delavne živine. Konj skoraj nič, volov komaj polovica normalnega števila! V isti meri primanjkuje plemenskih živali. Mlečne krave izginjajo.

Hlevi na pol ali do dve tretjini prazni. Pri hiši k večjem mladini: junčki in telčki.

Poleg tega pa živina, kar je še je, izstradana vsled lanske suše in se je kmetu skoraj vsa krma rekvirirala, močnih krmil pa sploh ni. Otrobi so pri današnji mletvi malo boljše kot papir. Žito se ne sme pokladati pa tudi ne more, ker žitni komisar skoro vse pobere. —

Prašičereja, nekdanji ponos naše dežele, uničena!

5. Zaloge.

Teh sploh ni več. Kmetija živi od enega dne do drugega . . .

6. Človeška delavna moč.

Človeška delavna moč je neobhodna sestavina kmetiji, zato jo opravičeno računamo k kmečkemu premoženju. Kmetija ne more obstati brez zadostnih domačih delavnih moči. Da kmetija uspeva, mora vsaj poglavitno delo — pri malih kmetijah vse delo — opraviti kmet s svojo lastno družino. — In pri nas so večinoma kmetije majhne. Kaj pomenja najlepše polje, kaj najlepši hlev, če ni pri hiši pridnih in skrbnih rok?

In ravno v tem oziru je kmečki stan po vojski silno trpel, bolj kot vsak drugi stan.

Krepki možje in fantje so morali v vojsko. Koliko jih nikdar več nazaj ne bo! Koliko se jih je vrnilo in se vrača pohabljenih, brez roke ali noge, koliko hirajočih vsled prestanih nadčloveških naporov, nesposobnih za težko kmečko delo. Najboljše delavne moči so za dolgo časa popolnoma zgubljene. Dorasti mora šele nov rod, da se to popravi!

Doma so ostale ženske, otroci in starci. Ti so se trudili in se trudijo nadčloveško, da obdelajo zemljo. Posledice ne morejo izostati in tudi niso izostale. Ženske so izmučene, njih moči izčrpane, začele so pešati, mnoge so že popolnoma opešale. Starčki so izrabili zadnje moči. Za otroke so napori pogostoma prehudi in poznalo se bo mnogim celo življenje.

Gospodski ljudje so mnogokrat užaljeni, če se govori o velikanskih žrtvah kmečkega stanu v tej vojski. Praviijo, da so tudi oni prinesli velike žrtve. Ne tajimo, toda kmečke žrtve so razmeroma mnogo večje. Iz enostavnega razloga, ker je kmečki vojak najboljši, najtrdnější, ki največ prenese. Kmetije so povečini držali najnevarnejše postojanke, kmetije so povečini v spopadih in juriših zmagovali . . . Zato so pa tudi kmečke izgube na krvi, zdravju in življenju razmeroma največje.

Po pravici vprašuje danes skrben kmečki gospodar, skrbna kmečka gospodinja: Od kod dobimo roke, ki bodo obdelale zemljo, opravile kmečko gospodarstvo? Za skrajno

silno, nekaj časa, že gre tako kakor zdaj. A trajno je to nemogoče! Izguba in opešanje človeških delavnih moči je najhujša zguba kmečkega premoženja! —

V očigled vsem pod 1—6 naštetim in kratko opisanim ranam, je prišteden denar, če ga kaj je, prav majhnega pomena. Ves ta denar ne bo niti zadostoval, da se kmetija po vojski za silo v red spravi; smelo trdimo, da se bo kmet moral znova zadolžiti, če bo hotel imeti svoj dom urejen!

Zemljo bo treba zboljšati in ji dati zopet prejšnjo rodovitnost. Še več: treba bo rodovitnost povzdigniti na poprej nepoznano višino. Vojska je izučila, kaj je kmetija. — Narodi in države ne bodo mogli obstati brez najintenzivnejega kmetijstva. Zemlja bo morala dati najvišjo mero svojega bogastva. V to bo treba umetnih gnojil, ki se bodo večinoma morala za drag denar kupovati v inozemstvu. Zato bo treba raznih novih, dragih naprav. Poslopja bo treba popraviti, hleve in greznice zboljšati. Kapljica gnojnice se ne bo smela več zgubiti. — Zračni, moderni hlevi bodo morali dati podlago za obnovljeno živinorejo. — Koliko bo to vse stalo?

Oródje bo treba popraviti, obnoviti, modernizirati! Stroj se bo moral rabiti v veliko večji meri kot dozdej!

Živina! Za obnovo hirajoče, deloma vničene živinoreje bo treba uvažati plemenske živali iz drugih dežel, v veliki meri iz inozemstva. Po kakšnih cenah?

In koliko drugega blaga bo treba nabaviti za dom, obleko za družino itd. Danes se ja nič ne dobi, odn. kar se dobi, je zanič.

In končno, kakšni davki bodo po vojski? Država bo morala obrestovati in vračevati ogromne svote, lahko računamo na 100 milijard državnega dolga najmanj. Davki so že sedaj med vojsko izdatno zrasli, po vojski bodo še bolj in tudi kmet ne bo izvzet. Saj bodo nasprotno zastopniki mest in pa socialdemokrati zahtevali in že danes zahtevajo izdatnejšo davčno obremenitev kmetije.

Ponavljamo: Kar je kmet med vojno v denarju prištedil, bo po vojni krvavo potreboval, pa bo še premalo, mnogo premalo. In kdo ve povedati, koliko je denar danes vreden in koliko bo po vojski vreden? Računati je z vso sigurnostjo, da bo vrednost našega denarja še dolgo časa po vojski nizka t. j. da bo vse blago še dolgo izredno drago, četudi ne tako drago kakor dandanes . . . Le ravno tisto, kar bo kmet po vojski v prvi vrsti moral na vsak način kupovati, bo razmeroma najdražje: plemenska in delavna živina, kmetijsko orodje, kmetijski stroji, zgradbeni material! Za vreditev razmeroma majhne kmetije bo treba vzeti lepe tisočake v roko! Zlasti treba pomisliti, da se bo največ moralo dobivati iz inozemstva, kar blago še nadalje podraži vsled razlike v vrednosti našega in tujega denarja. Za ruskim in laškim denarjem stoji naš denar na svetovnem trgu najnižje. — Živino bomo morali kupovati v Švici in na Holandskem; švicarski in holandski denar pa stoji veliko višje kot naš denar in na tem se še nekaj let po vojski ne bo nič spremenilo. Kmetijske stroje in umetna gnojila bomo morali uvažati povečini iz Nemčije in nemški denar je izdatno dražji kot naš. —

Če vse to upoštevamo, potem vidimo, kako nespametno je govorjenje o „kmečkem bogastvu“. Največja, vnebovpijoča krivica je, če se — kakor zlasti delajo socialdemokrati — kmeta zmerja kot „vojnega dobičkarja“. Kmet je nasprotno po vojski več zgubil kot vsak drug stan in to, kar je v denarju prištedil, ne odvaga od daleč vsih

škod, ki so očitvidno za vsakega, ki videti — hoče.

In konečno še nekaj. Kar je kmet prištedil v denarju, to bo prišlo v korist vsem drugim stanovom. Kmet bo prihranek vtaknil v zemljo in bo več pridelal in bo tako obvaroval vse stanove — lakote.

Vsi stanovi, če so količkaj pametni, se morajo veseliti, če kmet kaj prištedi. To je prihranek, katerega so preje ali pozneje vsi deležni. Iz tega denarja pride pšenica in krompir, mleko in meso! — Kdor se v tej vojski tega ni naučil, temu sploh ni pomagati. Ta je bebec. —

'Vzajemnost'. — Dr. Zorè.

Mnogo naukov so že dali gospodje okolo mlade struje svojim tovarišem, ki se v taktično-politični stvari slučajno z njimi ne strinjajo. Zdaj nas svari „Slovenec“, naj se varujemo krivoverstva, zdaj „Vzajemnost“, naj se otresemo modernizma. Z izvajanji dr. Zoreta se v „Resnici“ ne bi pečal, ako bi njegovi dokazi držali in bi ne bilo stvarnih pogreškov. Nikakor ne odrekam g. profesorju dobre volje in poznanja novega cerkvenega prava, toda znano je, da se tudi največji učenjak lahko spodtakne in prevzet od lastnega prepričanja prezre objektivnost raznih določil, ki jih uporablja in presoja po svojem subjektivnem stališču. To se je godilo, se godi tudi dandanes in se bo godilo. Zato mi naj g. doktor ne zameri, ako opozorim svoje duh. tovariše na nekatere pomanjkljivosti, katere sem zasledil v njegovem članku: „O pokorščini do škofa v političnih stvareh“ („Vzajemnost“, št. 5. 6. 1918. str. 56. 57.).

Can. 127., ki govori o pokorščini duhovnikov do svojega škofa, resnično te pokorščine ne omejuje, pač pa sledi iz kanonov 139. §§. 3. 4 in 1386 §. 1., kako in v koliko sme škof omejevati politično svobodo podrejenih dunovnikov. Drugih omejitev določila novega kodeksa ne poznajo in zato smo v ostalih političnih zadevah po istem cerkvenem pravu prosti. Toraj smo v popolnem soglasju s kanoničnim pravom podpisali resolucijo: „višji cerkveni oblasti izrekamo svojo vdanost in pokorščino v vseh cerkvenih zadevah. V političnih stvareh pa si varujemo po cerkvenih in državnih postavah nam zajamčeno svobodo“, ker izjava izrecno pove, da si v politiki varujemo svobodo v kolikor je zajamčena po cerkvenih zakonih. G. doktor, ali ne bo tako prav in ne kakor Vi pišete ter razlagate?

Dalje trdi dr. Zorè, da je zadnji stavek omenjene resolucije dvoumen ali naravnost pogrešen. Zakaj neki? — Gotovo je, in to vsak prizna, zagovarja in brani, da ima cerkvena oblast pravico posegati v politično svobodo katoličanov, kadar so v nevarnosti vera in nraavnost. Vera in nraavnost bi pa bili ogroženi, ako bi mi sami ali stranka, h kateri pripadamo, zastopali načela, ki so ali v neposrednem ali v posrednem nasprotju z načeli, ki jih zagovarja katoliška morala in dogmatika. Kadar bo g. profesor cerkvenega prava kaj podobnega dokazal o našem programu, delovanju in pisavi, se bomo takoj uklonili, ker smo izjavili, da „izrekamo višji cerkveni oblasti (in ne posameznim profesorjem) pokorščino v vseh verskih zadevah.“ Torej naša resolucija ni ne dvoumna in še manj naravnost pogrešena, ampak popolnoma jasna in pravilna.

G. doktor, vsaj tako bo vsakdo ki bere njegov članek, sklepal, nam podtika modernizem. Svoje mnenje opira na znano okrožnico Pija X. „Pascendi domici gregis“, toda popolnoma samovoljno in brez vsake stvarne podlage. V okrožnici pripoveduje sv. oče, kaj žele modernisti reformirati. Med dru-

gim zahtevajo modernisti, tako piše Pij X. (Enciklika „Pascendi“, glej: Denzinger, Enchiridion symbolorum, 12 št. 2104), da naj bi se cerkvene oblasti civilnih postav izogibale in obenem skušale se jim prilagoditi, s tem da jih v svojem duhu primerno spremene, kar ni nič drugega kakor logično izvajanje iz nauka modernistov o razmerju cerkve do države. Ta nauk pa — o čemur se dr. Zorè v isti okrožnici nekoliko spredaj lahko pre-priča — obstoji v tem, da cerkev mora biti podložna državi, da državljani mora brez ozira na cerkveno avtoriteto, brez ozira na njene želje, svete in zapovedi, da celo zoper njeno grajanje delati to, kar spozna za koristno državi. Vsako vmešavanje cerkve v tem oziru, tako uče modernisti (Denzinger, št. 2092.), je zloraba cerkvene oblasti. Ta nauk je sv. oče obsodil in ga mi ž njim vred obsojamo. Kako je pa g. profesor mogel priti do tega svojega zaključka, opirajoč se na papeževo okrožnico, nikakor ne razumem in zato nam mora dr. Zorè razložiti in dokazati v čem smo se mi kot moderniste pokazali, zakaj krivično je javno mišljenje tako varati, in krivica — se mora popraviti! Žal mi je, da se moram kot navadni dušni pastir pečati na ta način z izvajanjem učenega profesorja, a ni drugače! Sila kola lomi!

V imenovanem članku berem, da ima škof pravico, avtoritativno nastopiti proti slabi pisavi časopisov. Podpišemo z obema rokama, in ravno zaradi tega smo si šteli v dožnost, da smo Prezvzišenega na pisavo večine v „Katoliški tiskarni“ izhajajočih listov v znani resoluciji opozorili. Jaz si zbiram dan za dnevom iz teh listov dokaze, da smo imeli prav, ko smo to storili in jih bom, ako bo treba, tudi objavil.

Kar se tiče kanona 1386 o dopisovanju v katerekoli čenike mislim, da ni nihče obvezan vsako, tudi najmanjšo notico, predložiti v odobrenje svojemu škofu, ker tako škrupulozni gotovo niso rimski krogi. Ako bi pa bil g. profesor ali kdo drugi v dvomu, naj se obrne na novo ustanovljeno komisijo za razlaganje kanoničnega prava in mu bo odgovorila, kakor je dne 22. marca 1918. odgovorila kongregacija S. Offici na nekatere pomisleke glede enciklike „Pascendi dominici gregis“, katere g. doktor ni zadostno citiral.

Dr. Zorè bi moral navesti celi stavek iz okrožnice in ne samo prve manjše polovice, ker le tedaj bi mogel čitatelj njegovega članka spoznati, katere sestanke duhovnikov je Pij X. prepovedal. V drugi polovici stavka razlaga namreč sv. oče, kakšno ne sme biti obravnavanje stvari na takih sestankih. Po navedenem stavku, ki ga je g. doktor zapisal v „Vzajemnosti“ sledi podpičje in nato beremo dobesedno: „ut nihil proponatur vel postuletur. quod sacrae potestatis occupationem inferat; ut quidquid modernismum sapit, quidquid presbyterianismum et laicismum, de eo penitus sermo conticescat“. Sestanki, kjer se gospodje med seboj razgovarjajo o političnih razmerah in ukrepajo sklepe, ki slone na podlagi od cerkve priznanih načel, niso in ne morejo biti prepovedani. Poleg tega pa omenjena okrožnica vsled can. 6. § 6. novega kodeksa v tej stvari nikogar več ne veže. (Cf. Congr. S. Officii, die 22. Martii 1918.) G. profesor cerkvenega prava mi ne bo zameril, ako ga pri tej priliki opozorim, da citiranje stavka brez zveze s tvarino, ki se v okrožnici obravnava, ni znanstveno in lahko zapelje nepoučene ljudi v popolnoma napačno naziranje.

Glede stavka: „In dubio praesumptio stat pro iure superioris“ naj za naše razmere omenim, da nismo v tem oziru v nikakem dvomu. Tu ne gre za nikak „B.fehl“ ali ukaz Prezvzišenega, in če škof takega ukaza do sedaj še niso dali, ampak izrazili le svoje

želje in nasvete, nam ga tudi g. doktor ne bo dajal.

V časopisju še nismo nikdar pisali zoper svojega škofa in ne bomo, ako-ravno bi nekateri zelo radi videli, da bi imeli orožje zoper nas. Kdor je pa strankino stvar v časnikih začel, fisti naj nosi odgovornost. — Postavno pot smo že opetovano nastopili, a dosegli nismo drugega, kot da so želje Prezvzišenega ostale neizpremenjene; nikdar pa še niso škof govorili o kakih „odredbah“, „katere bi bilo treba držati.“

Tako smo pregledali članek dr. Zoreta in zasledili v njem naravnost velikanske pomanjkljivosti, da ne rečem veliko površnost. Od profesorja kanoničnega prava bi vsakdo po pravici pričakoval, da bodo njegove besede in trditve bolj premišljene in podprte z boljšimi dokazi, ker nosi, kot razlagalec kanoničnega prava in učitelj našega duhovskega naraščaja, vso odgovornost. Upam pa, da nam bo prihodnja številka „Vzajemnosti“ izpod peresa istega gospoda prinesla na podlagi kanoničnega prava temeljito razpravo o razmerju kapelana do svojega župnika zlasti z ozirom na Can. 476. § 7., kjer beremo: „Subest (cooperator) parochi, qui eum paterne instruat ac dirigat in cura animarum, ei invigilet et saltem qustannis ad Ordinarium de eodem referat.“ Pa brez zamere, g. doktor! Anti-Modernist.

Jugoslovansko vprašanje.

Ali je pravoslavje nevarno katoličanstvu?

O tem vprašanju se v zadnjem času izredno veliko razpravlja v časopisju, ki podpira „politiko“ — Jugoslovanskega kluba in ki hoče še veljati kot katoliški. Seveda odgovarjajo dotični pisci v teh listih na vprašanje negativno. — Zdi se, da jim povzroča to vprašanje nemir in da zato čutijo potrebo, dokazovati s filozofičnimi izvajanjem, da ni nevarnosti. —

Vse drugače pa sodi o tem vprašanju najvišja katoliška oblast — rimski papež.

Bilo je leta 1911: Sedajni kranjski deželni glavar dr. Šusteršič je bil — januarja mesca — v zasebni avdijenci pri papežu Piju X. Peljal se je v Rim radi takratnega cerkvenega razpora v tržaški škofiji v vprašanju hrvatskega bogoslužja, naprošen od istrske hrvatsko-slovenske duhovščine.

V avdijenci je razgovor nanesel naravno tudi na razmerje pravoslavja in katoličanstva med Jugoslavlani. Sv. oče je o tem obširneje govoril in nujno svaril pred vplivom pravoslavja. Rekel je dobesedno: Ne bojimo se protestantizma, pač pa pravoslavja. In s povzdignenim glasom je sv. Oče rekel dr. Šusteršiču: **Varujte se pravoslavja!**

Tako je govoril rimski papež voditelju katoliških Slovencev. — In rimski papež je gotovo najbolj poklicana oseba, soditi o predmetnem, strogo verskem vprašanju. Za danes podajemo to zgodovinsko beležko brez komentarja.

Mimogredoč budi slednjič povedano, da je dr. Šusteršič zadevo, radi ktere je šel v Rim, s svojim nastopom uravnal po željah istrskega hrvatsko-slovenskega naroda. —

Dr. Šusteršičev uspeh je pa tudi, da je postal naslednik dr. Nagla na tržaškem sedežu Slovenec dr. Karlin. —

Zveza s sovražniki.

Ameriški slovenski dnevnik „Glas Naroda“ poroča, da je v Avstriji zaplenjena adresa dr. Korošca konferenci v Brestu Litovskem po indirektnih potih potom tajnih zvez došla v „Washington“. S tem odkritjem oziroma priznanjem je „Glas Naroda“ na-

pravil pač slabo uslugo „Jugoslovanskemu klubu“ in njegovemu načelniku.

Bosna in Hrvatska.

Poročali smo že o knjigi „Jugoslovanstvo in svetovna vojska“, ki jo je spisal neki Südland. Pod tem imenom se skriva baje Vojteh Šek, bivši sekcijski načelnik v Sarajevu. Govori se pa sedaj, da se pripravlja združenje Bosne z Ogrsko. Na Hrvatskem bi se vpeljal čisti hrvatski kurz. Pričakovanje teh dogodkov je bilo baje vzrok veliki nervoznosti v zadnjem zasedanju hrvatskega sabora.

Jugoslovanstvo in vera.

O Jugoslovanstvu piše v angleškem listu „Quarterly Review“ profesor Salvemini: Da se vživetvori velika jugoslovanska država, je v velikem interesu Anglije, ki more le na ta način preprečiti napredovanje Nemštva proti vzhodu. To bi bila tudi končna rešitev rimskega vprašanja. Katoliška hierarhija vživa sedaj samo v Avstriji še srednjeveške pravice. Cerkev je v rokah Habsburžanov močno politično sredstvo. Glavna opora avstrijskega klerikalizma je slovenski in hrvatski seljak. Ako se Hrvati in Slovenci priklonijo Srbiji, bo tekmovalje s pravoslavnim svečenstvom šeasoma strlo moč enih in drugih. Iz Reke hoče profesor Salvemini narediti tako republiko, kakor je San Marino.

Framasoni in biskup dr. Mahnič.

Biskup dr. Mahnič piše, da je priklonjenje Slovencev zelo važno za ojačenje katoliške zavesti na slovanskem jugu. To pa ni vseč „Hrvatski Rieči“, ki dodaje od svoje strani:

„Poglejmo razvoj jugoslovanskega gibanja, kakor se kaže v podrobnem delu v Sloveniji! V parlamentarnih in izvenparlamentarnih izjavah jugoslovanskih politikov vidimo takoj, da naglašanje verskega, čisto konfesionalnega momenta katoliškega poleg jugoslovanske deklaracije ne odgovarja namenom onih, ki so začeli in ki vodijo jugoslovansko gibanje. Ni skladno z interesi naroda treh ver (pravoslavne, katoliške in muslimske Op. ur.), ako se pri poslu, kamor to ne spada, povzdiguje ena vera nad drugo, ako se načenjajo vprašanja, ki morejo ločiti narodne sloje, namesto da jih družijo.“

Slednjič pravi „Hrvatska Rieči“: „Taki članki, kakor je Mahničev, morajo zanesti le zmešnjavo v narod, ako ta vidi, da pristaja istega pokreta drugače tolmačijo cilje in svrhu tega pokreta.“

Jugoslavlani okoli „Hrvatske Rieči“ so s tem svoje stališče dovolj označili. Oni, ki so začeli in vodijo jugoslovansko gibanje, zasledujejo čisto druge cilje kakor dr. Jeglič in dr. Mahnič. Ne pomaga nič, da si neki gospodje zakrivajo oči, da ne bi tega videli. Liberalci jim sami to pripovedujejo!

Srbska realna politika.

Ce primerjamo, kako se v jugoslovanskem pokretu obnašajo razne stranke, moramo priznati, da Srbi najdosledneje in najpametneje zasledujejo svoje cilje. Nobene neumnosti ne počno več, odkar so s svojo drago krvjo plačali vrtoglavo politiko belgrajskih mladincov, ki so upropastili državo in stotisoče svojih rojakov spravili po strašnih mukah in žrtvah pod zemljo. Srbi odklanjajo Jugoslavijo, ker vidijo v tem neko meglo, ki jim ni v korist. Podpirajo jugoslovansko gibanje pri Hrvatih, ker vidijo, da se s tem Hrvatje med seboj slabe in si pripravljajo politični poraz, ki bo le Srbom v korist. Oni sami se pa naslanjajo le na tistega, ki je na moči. Zato drže z Mažari in na Hrvaškem utrjujejo vladno stranko, ki je sedaj z Mažaroni zvezana hrvaško-srbska

koalicija. Strašna preizkušnja izgubljene vojske je Srbe naučila realne politike. To so pokazale zadnje volitve na Hrvaškem. Noben Srb ne gre v boj za Jugoslavijo, ampak le za Srbijo in vlado. V Srbiji sami, ki je zasledena od našega vojaštva, iščejo dobrega sporazuma z nami, ker vedo, da le na ta način se morejo gospodarsko ohraniti. Za Pašiča in za Trumbiča prepuščajo vse navdušenje slovenskim in hrvaškim mladim, ki so danes v svojih političnih nazorih razmeroma tam, kjer je bila Srbija pred sarajevskim umorom. Samoodločba narodov, o kateri sedaj filozofirajo slovenski profesorji, obstoji za Srbe v tem, da sedaj drže s tistim, ki ima oblast v rokah. Ne vprašajo, kdo je tisti in ali jim je ljub ali ne, ampak oni mislijo na bodočnost, da za svoj razbiti in razdejani narod iz razvalin rešijo, kar je mogoče. Slovenski in hrvaški Jugoslovani rinejo nekam in sami ne vedo kam, Srb pa ima pred očmi gotov cilj, in ta je, da z onimi silami, ki so na vladi v avstro-ogrski monarhiji, najde stik za ugodno rešitev svojih podrobnih vprašanj.

Solnce svobode nad Trstom.

V Trstu je bila narodna veselica, ki so se je udeležili poleg dr. Wilfana in dr. Ribarja dr. Korošec, župnik Bajec in soc. demokrat Golouh. Pitje, petje, vnebovpijoče fraze. „Slovenec“ piše: „V tem kratkem času enega leta smo napravili Slovenci velik korak naprej. Danas nam blesti nasproti solnce svobode, zarja odrešene domovine.“ Nam se zdi, da je zamenjal poročevalec obraz šentjanžkega gospoda Bajca s solncem svobode.

Tačas pa so zborovali nemški veleindustrijalci v Gradcu in je predaval Tržačan Escher o bodočnosti in o pomenu Trsta za monarhijo in za nemštvo. Zahteval je, da postane Trst veliko pristanišče za vse avstrijsko zaledje in da potegne nase velik del prometa, ki gre sedaj čez severnonemška pristanišča. Nemštvo se naj preko Trsta orientira proti jugu in vzhodu. Trst postani po njegovi želji svobodno, državni neposredno podrejeno mesto z velikimi trgovskimi ugodnostmi. Tržaško ozemlje se naj poveča s furlanskimi kraji do Tržiča, tako da bodi vse ena luka. Zato bi pa Escher slovenski del tržaškega ozemlja, ki sega na Kras, odločil od Trsta in ga pridejal drugi kmečki deželi!

Dr. Bogumil Vošnjak

nastopa sedaj v Ameriki na shodih in hujska ameriške Slovence proti Avstriji.

Srbi žele miru.

Iz Ženeve poročajo, da med Srbi v Švici krožijo prošnje na kralja, naj zastavi ves svoj vpliv, da začne mirovna pogajanja z osrednjima velesilama, ki bi bili sedaj po vsej priliki pripravljene staviti Srbom sprejemljive mirovne pogoje. Skorajšen mir je za srbski narod edina rešitev.

Srbi niso za „troimeni narod“.

Srbi, ki sedaj delujejo v Švici in ki so pravzaprav za srbsko politiko bolj odločilni, kakor nekateri naših jugoslovanskih poslancev, nočejo razumeti, da so Srbi, Slovenci in Hrvatje „troimeni narod“. Zadnja številka „Srpskog Glasa“ se roga Ivanu Jovanoviću, ki je v almanahu „Prosvjeta“ zapisal da se mora „troimeni narod“ ujediniti in pravi dobesedno:

„Troimeni“ narod, g. Jovanoviću?! A gde nadjoste to po Bogu? Znete li Vi, g. Jovanoviću tri imena? Zna li možda g. Pašić ili g. Trumbić? Da li bi nam makar i jednim jednim primjerom mogli g. Jovanoviću, dokazati, da je ikada ma i jedan jedini pаметan Jugoslaven nazvao svoj jugoslavenski narod „troimenim“? Jel te da ne? Pa što ga onda dedačite!“

Jugoslovanska divizija na solunski fronti.

„Srpski list“ v Ženevi, ki ga ureja zapnik črnogorskega kralja Nikole, Bora Minić, javlja, da so na solunski fronti sestavili posebno vojno enoto, jugoslovansko divizijo. Tvorijo jo Hrvati, Slovenci in Srbi, prostovoljno prispeli iz Amerike, Rusije in drugih krajev, da se bore na solunski fronti za srbsko stvar. Imenovani ženevski list pripominja, da je to prvokrat, da se s poklicane srbske strani priznava obstanek jugoslovanske divizije, ki operira samostojno in želi, naj bi se odslej pogosteje rabilo ime jugoslovansko in da se ne tlači vse pod srbsko. Poleg te jugoslovanske divizije na solunski fronti obstoji še ena jugoslovanska divizija na francoski fronti v okolici Amiens, ki ji poveljuje general Mišić. Ta divizija je številnejša od solunske.

Politični pregled.

Mirovno gibanje v Ameriki.

Država Milwaukee v Zjedinjenih državah v Ameriki se je izrekla te dni zoper nadaljevanje vojske. Kaj poreče k temu Wilson, predsednik Zjedinjenih držav? Te dni je poslal Francozom poslanico, da je amerikansko ljudstvo ponosno in srečno (!), ker se sme vojskovati ob strani Francozov in da ne bo odnehalo, „naj stane kar hoče“. — Ljudstvo države Milwaukee pa govori ravno nasprotno in hoče takoj odnehati! To kričečo protislovje je zelo zanimivo. — Mogoče, da se oglasiyo v istem smislu še druge ameriške države. —

Izvoljskij, — glavni krivec vojske!

Kdo je Izvoljskij? Začasa aneksije Bosne je bil ruski minister vnanjih zadev in je že takrat pretil Avstriji z vojsko. Potem je postal ruski veleposlanik v Parizu in tam je hujskal na vse načine za vojsko. Ko je avgusta leta 1914 izbruhnila vojska, se je Izvoljskij javno bahal: „To je moja vojska!“ Hvalil se je, da je on provzročil to svetovno morijo.

Izvoljskij je prijatelj dr. Kramača in je bil v stalni zvezi z radikalnimi, rusofilnimi in srbofilnimi krogi v Avstriji. —

Seveda, ko se je Izvoljskij bahal, da je vojsko naredil, je mislil, da bode antanta hitro in sijajno zmagala. Rezerviral si je za ta slučaj lavorike. Prišlo je pa ravno nasprotno. Le njegova baharija ostane in s tem je enkrat za vselej pribito, čigava brezvestnost je gnala svet v sedajno splošno nesrečo. —

Izgnanja iz Prage.

Sedaj izganjajo dan na dan politično neprijetne osebe iz Prage. Zadnjič so jih odslovili kar pet, gospodično Lenin, gospo Zukl, inženjerja Styha in njegovo ženo, nekoga Kalino.

Parlament tudi v Franciji ogrožen.

Švicarskim listom se poroča iz Pariza: „Figaro“ izjavlja, da v sedanjih razmerah parlament nima pravice do obstoja. A večina francoskega časopisja se izjavlja za nadaljni obstoj parlamentarnega režima ter proti državnemu prevratu in Clemenceaujevi diktaturi.

Kako nemoralnost narode slabi.

Na monakovski univerzi je profesor Gruber v navzočnosti bavarskega kralja predaval o rojstvih in o umrljivosti na Nemškem. Leta 1877 je bilo rojenih na 1000 prebivalcev 41 novorejencev, leta 1883. pa samo še 27. Mesto 2.000.000 rojstev, kar bi pri sedanjem številu prebivalstva odgovarjalo prejšnjemu razmerju, je sedaj na leto le 1.100.000, to je za 900.000 otrok vsako leto manj. Pa

tudi umrje silno mnogo otrok. Do konca 1. leta umrje ena tretjina otrok, do 15. leta polovica sploh od vse umrljivosti. Od tisoč živorojenih nezakonskih otrok preživi prvo leto samo 233 otrok, 15. leto pa samo 136. Torej se sedem osmink nezakonskih otrok brez koristi rodi, ker padejo le splošnosti na breme in ne dorastejo. Vzrok je moderno življenje s svojo nenravnostjo.

Konec bratstva.

Češko-slovaške čete, ki so bile na potu v Vladivostok, da pojdejo na Francosko, so v Penzi ustavile čete ruskega sovjeta. Ruska rdeča armada je hotela Čehe razorožiti, a Čehi so se uprli. Trockij je na to dal vsem železnicam povelje, da Čehov ne smejo prevažati in je zapovedal, da vsakega člana „Češke družine“, ki ga vojaki sovjeta vjamejo ustrelje.

Vseh članov „Češke družine“, ki se udeležujejo uporov proti boljševikom je 60.000. Poročajo, da so češko-slovaški oddelki zasedli postojanke pri Tomsu.

Avstrijsko-poljsko vprašanje.

Z Dunaja poročajo: Rešitev avstrijsko-poljskega vprašanja se ni opustila, kakor so poročali nekateri berlinski listi, marveč se o tej zadevi živahno razpravlja. Priklopitev Poljske k Avsto-Ogrski je skoraj gotova.

Na Ruskem

boljševikom ne cveto rožice. Pripravlja se preobrat na korist monarhije. Lenin je radi tega vpoklical dvanajst letnikov pod orožje in izdal oklic proti delovanju „reakcionarjev“.

Dnevne vesti.

Katoliško ime prepovedano! „Slovenec“ od 4. junija prinaša vest, da je bil „Slovenski Katoliški Zvezi“ doposlan sledeči uradni dopis: „Kn. šk. ordinariat v Ljubljani, dne 1. junija 1918. št. 2091. Slavnemu načelnikstvu „Slovenske katoliške zveze“ v Ljubljani. Skrb za čistost katoliškega imena in za cerkveno disciplino je ena glavnih dolžnostij škofovih. To izrecno poudarja tudi novi cerkveni zakonik (prim. can. 336). In sedanji papež Benedikt XV. je v svoji prvi okrožnici z dne 1. novembra 1914 določno izjavil, „da ni s cerkvijo, kdor ni s škofom“. Ta jasna najnovejša določila najvišje cerkvene oblasti slovesno potrjujejo staro cerkveno prakso, da si nobena stranka, nobeno društvo, noben časnik, nobeno podjetje ne sme lastiti pridevka „katoliški“ brez izrecnega privoljenja lastnega škofa, ker je škof odgovoren za vse, kar nosi v njegovi škofiji „katoliško ime“. Na tem temelju izjavljam, da se nova stranka, ki si je nadela ime „Slovenska katoliška zveza“, ne more in ne sme imenovati „katoliška“, ker se ne samo ne strinja s cerkvenopolitičnimi navodili škofovimi, ampak jim naravnost nasprotuje.“ — Za danes lahko poročamo, da S. K. Z. tega dopisa ni dobila. Značilno pri tem je, da dobi političen list, ki prav nič ne zasluži katoliškega imena, prej v objavo tako važne odločbe, kakor prizadeta stranka sama. Če se bo S. K. Z. v resnici vročil napovedani dopis, bo njena skrb, da se pri višji cerkveni oblasti razveljavi taka odredba, ki ni v temeljena niti v cerkvenem pravu niti v danih razmerah. Seveda mi dr. Zoreta, ki za tem dopisom tiči, ne bomo vprašali, če se smemo nazivati še katoliške ali ne, ravno tako, kakor tudi nam ne pride na misel, trditi o bosanskih frančiškanih, da so izven cerkve, ker so proti svojemu nadškofu!

V znamenju „edinosti“. Po Ljubljani — in tudi že po deželi pobirajo liberalne gospe podpise za program „Jugoslovanske demokratske stranke“, navadno hodijo okrog iste, ki so pobirale podpise za deklaracijo.

Agitirajo takole: „Kdor je podpisal deklaracijo, mora podpisati tudi program „Jugoslovanske demokratske stranke“. Pri neki stranki, ki se je branila podpisati, češ „morda je v programu kaj proti veri ali duhovščini“ je rekla pobiralka podpisov: „Zdaj smo vsi edini“. Tako se v znamenju „edinosti“ in jugoslovanstva agitira za libera na načela! In sedaj naj mi nastopimo proti temu, pa nam bodo vrgli v obraz, da smo proti edinstvu — Jugoslaviji — in „Slovenec“ se zna morda povzpeti do trditve, da smo — proti škofu, Kimovec je pa že v „Ilustriranem Glasniku“ zapisal, da smo Antikristovega duha. Kam smo prišli?!

Pri nas in drugod! 26. maja t. l. je v Lincu zborovalo „Katoliško društvo za Gornjo Avstrijo“, in so se sprejele razne resolucije, ki prav posebno povdarjajo katoliško, patrijotično in dinastično čustvovanje članov. „Katholische Kirchenzeitung“ poroča o tem slavnostnem zborovanju in pravi: „Tako odločne izjave v načelnih vprašanih tem iskreneje pozdravljamo, ker se ravno v naših dneh strogo katoliško stališče prav rado zapostavlja na ljubo prav dvomljivim elementom, s katerimi naj bi se doseglo priljubljeno „sodelovanje“. Seveda se vidi, da so šli nenemški katoliki monarhije še veliko dalje!“ Da, da, danes je pri nas prepovedano se nazivati katoliškim, in je obsovraženo biti patrijotičnim!!

Bog daj norcem pamet! „Slovenski Narod“ je nahrulil lastnika hotela „Slon“, ker sta naročila tiskovine za restavracijo v — „dr. Šusteršičevi tiskarni“. — Kaj pa, ko bi mi še dostavili, da bi „dr. Tavčarjeva tiskarna“ lepakov za koncert „Glasbene Matice“ niti tiskati ne mogla, ko bi ji „dr. Šusteršičeva tiskarna“ ne priskočila s črkami (s češkimi in poljskimi akcenti) na pomoč.

Izredna podjetnost. Poročali smo že, da je blejski grad in mnogo hotelov kupil nedavno g. Ivan Kenda, sedaj v Sofiji. Kdo je Kenda? Trgovski vajenec je bil pri Vasu Petričiču v Ljubljani, nato je postal plesni učitelj. To mu ni ugajalo, gre za hotelirja, se izpodrsne in otvori univerzo za natakraje in to v tuji deželi. Vojni vrtnec ga zajame v inozemstvu, a on zagrabí njega in prevzame troje velepodjetij, si obrije po angleški brke, si odiči prsi z odlikami, velika akcijska družba mu poveri ravnateljstvo sedmih špekulativnih objektov v Sofiji, on in njegova soproga, rojakinja iz Bleda, Peternelova, pokupita pol Bleda in še grad z jezerom vred, ter cementno tovarno v Kamniku. Interesanten pojav podjetnosti! Da bi le ne bile resnične govorice, da za g. Kendo stoji tuji kapital. Ko sta se mudila 17. maja v bolgarskem glavnem mestu cesar Karl in cesarica Zita so jima bili med člani avstrijskih društev predstavljeni tudi trije Slovenci gg. Anderwald, Kenda in Verhovšek. V razgovoru s hotelirjem Kendo je cesar omenil tudi Bovec (Kendov rojstni kraj) ter dejal: „Znano mi je, da je ta lep kraj mnogo trpel, toda potrudil se bomo, da ga napravimo še lepšega, nego je bil.“ Cesar je odlikoval hotelirja Kenda, ki je l. podpredsednik patrijotičnega društva Avstrijcev v Sofiji, z zlatim zaslužnim križem s krono.

Slov. gledališče v Ljubljani. Gledališki konzorcij za prihodnjo sezono slovenskega gledališča, ki se prične v Ljubljani 15. septembra, je že angaževal igralke, igralce, pevke, pevce in godbenike. Stroški za to bodo znašali nad 450.000. Od naših domačih igralcev se vrnejo v Ljubljano: g. Nučič iz Zagreba, gdčna Thalerjeva in g. Peček iz Osjeka. Od ljubljancanom že priljubljenih moči je omeniti gospo Otahalovo in gdčno Cirilo Medvedovo. Ostali angaževani so bivši člani oz. članice čeških in hrvaških gledališč oz. gledaliških šol. Kakor kažejo priprave, bo sezona dobra.

V seji c. kr. dež. šolskega sveta je dr. Lampe intepeliral, ali je predsedstvo res poslalo slo. časnikom remške dopisa. Dvorni svetik vitez Kačenegger je pojasnil, da je dopis bil slovenski, a priloga je bila nemška, namreč odtis razpisa služb iz uradnega lista. Na predlog dr. Lampeta je sklenil nato c. kr. dež. šolski svet, da se slov. listom dopisuje samo slovensko.

Karl Linhart umrl. V Ptujju je umrl urednik „Štajerca“ Karl Linhart. Bil je že nekaj časa sem hudo bolan.

Gospodarske vesti.

Vsi na delo za VIII. vojno posojilo! Osmič kliče finančni minister vse narode Avstrije k podpisovanju vojnega posojila. Kaka razlika med položajem, ko je prvič vabil k podpisovanju vojnega posojila in danes! Besni sovražniki so stali na naši zemlji, severu in jugu — danes mir na severu in vshodu, naša Adrija takorekoč že prosta, Italijan se trese pod močjo naše nove ofenzive. Povsod mogočno, zmagovalno gromé naši topovi, kjerkoli se nam sovražnik še prikuša ustavljati. Težki so bili dnevi do danes, ko so proste meje miroljubne Avstrije. Sedaj, ko smo že toliko dosegli, pa se gre za biti ali ne biti. Kdor danes vrže puško proč, je poražen v gospodarski vojni. To pa bi bil udarec v prvi vrsti za našega kmeta, za vse, ki imajo svoj dom. Ta dom napravi nam močan le močna Avstrija, — gospodarsko oslajljena ali premagana Avstrija, so oslajljeni tudi naši domovi. Zato vsi na agitacijo med svojimi znanci, s pojasnili in pojašnjevanjem na delo za osmo vojno posojilo! Čim več podpišemo, temveč koristimo sebi, s podpisovanjem osmega vojnega posojila ne izgubimo ničesar, ampak samo pridobimo.

VIII. Vojno posojilo. Pri Kranjski deželni banki v Ljubljani se je prvi dan podpisovanja podpisalo vojnega posojila: Deželna banka za lastni račun pol milijona kron; dr. Ivan Šusteršič, deželni g'avar kranjski K 10.000; Ignacij Mrcina K 1000; dr. Franc Derganc K 10.000; Josip Božič K 100. — Za nadaljne prijave se priporoča Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Švicarska živina. „Kranjsko deželno mešto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ naznanja tistim živinorejcem, ki so naročili švicarsko živino, da bo prišla švicarska živina na Kranjsko šele meseca avgusta t. l., ker prej izvoz iz Švice ni mogoč.

Zvišanje cen za klavne prašiče. V bodoči seziji za klavne prašiče se bodo cene zvišale približno za polovico lanskih cen, za klavne prašiče. Dotični predlog leži sicer še pri c. kr. poljedelskem ministrstvu na Dunaju, vendar pa je brezdvomno, da bo ministerstvo temu predlogu ugodilo. Zato naj rejci rede kar največ prašičev za zakol ter se naj ne omejeje le na rejjo za lastno potrebo. Po deželi je razširjeno napačno mnenje, da za plemenske prašiče ni maksimalne cene. Še danes je v veljavi ukaz c. kr. dež. vlade z 7. avgusta 1916. glasom katerega so pujski v starosti do 3 mesecev plačevati po 8—12 K kg žive teže, h kateremu znesku se sme pribiti pri prašičih za pleme še 25%. Predlagano je tudi zvišanje teh cen, predlog pa še ni rešen na Dunaju. Opozoriti je treba na to dotičnike, ki prodajajo plemenske prašiče za nezaslišane cene, dasi se mora priznati, da so stare maksimalne cene res prenizke. Naj bi bili ljudje sami toliko pametni, da bi zatrli nečuvstvo navijanje cen pri plemenskih prašičih na ta način, da bi jih ne plačevali po naravnost neizmernih cenah. — Kranjsko dež. mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

Zasega sena in slame. Po novi naredbi je vse seno in vsa slama zasežena za državo.

Kaj je bilo novega pretekli teden?

Presvitli knezoškof dr. Anton Bon. Jeglič se je odpeljal dne 2. t. m. v Sarajevo na zlato sv. mašo nadškofa dr. Jožefa Štadlerja. Vrne se 12. t. m. — Poročnik Fr. Sterle, akademični slikar, se je vrnil z bojišča in je vstopil v specialno šolo prof. Pochwalskega na Dunaju. — Preteklo nedeljo so prejeli sv. mršniško posvečenje sledeči gg. bogoslovci ljubljanske škofije ter bodo oz. so imeli nove sv. maše: Bertonec Valentin 3. junija na Brezjah; Gnidovec Albin 16. junija v Žužemberku; Govekar Leopold 9. junija v Smledniku; Milavec Ciril 9. junija v Planini; Pavlič Anton 9. junija na Prtovcu; Podbregar Pavel 9. junija v Vrhpolju; Presetnik Franc 9. junija na Ježici; Radoš Martin 9. junija na Kadovici; Rožič Franc 9. junija na Koroški Beli; Šavli Andrej 4. junija na Brezjah; Jeretina Janez 9. junija v Škocijanu pri Dobu; Pele Josip 16. junija na Vrhpolju. Trije gg. t. j. Logar Josip, Oven Josip in Solar Jakob bodo posvečeni pozneje.

Ljubljanski veleindustrijalec zvonov Maks Samasa je povzdignjen v plemiški stan. G. dr. Ivan Marijan Cok je vpisan v listu tržaških odvetnikov. — Za polkovnika je imenovan major Rudolf Peterri. — G. dr. Anton Breclj je pričel zopet ordinirati v Gorici. — Finančni komisar pri finančnem ravnateljstvu na Dunaju g. Štefan Sušec je imenovan za finančnega tajnika. — Župnik č. g. Iv. Šašel v Adlešičih je bil odlikovan s križcem za civilne zasluge. — Zlato poroko sta obhajala v Šmihelu pri Novem Mestu nadučitelj v pok. Ivan Barle in njegova soproga. — Poročil se je Gvidon Dolenc, fotograf v Novem mestu z gdčno Pavlo Maintruger iz Kandije.

Najboljši avstrijski bojni letalec Banfield je bil te dni ranjen, ko je zasledoval laške letalce, leži v tržaški bolnici. — Poročil se je g. Josip Primožič, c. kr. policijski nadzornik v Gorici z gdčno Ivanka Pavletičevo. — V elektrarni na Dobravi je električni tok ubil 25 letnega črnovojnika Laškoviča. — V vodnjak je padel 5 letni Evgen Koruza v Erzelju pri Vipavi in utonil. — V bližini Laškega na Stajerskem sta dva dezerterja iz maščevanja ubila žagarja Jakoba Vrečka. — Vlomili so neznani tatovi v planinsko kočjo na Vršču in odnesli vrednosti za 10.000 K. — Gospa Franja Ravnharjeva je prodala svoji hiši v Stritarjevi in Ribji ulici Pozemkovi banki v Pragi za 290.000 K. — Huda slama je v Loškem potoku pomorila po vsej dolini fižol, krompir, in koruzo Škoda je velikanska. — V Gorici raste polagoma število prebivalstva sedaj je prekoračilo število 4200. — Strašen vihar je divjal pretekli četrtek in v petek v Boki Kotski. Uničena je vsa letina: oljka, vinska trta, sadje in zelenjava. — Povrnili so se domu mnogi begunci iz Uker, Žabnic i. t. d. v Kanalski dolini. — Ogenj je v mlino Ane Grudnove v Jeličnem vrhu napravil škodo za 40.000 K. Posestniku Ivanu Ivančiču po d. Bajtarju v Stari vasi pri Postojni je poginila krava, vredna 6000 K.

Umrli so: Na Dunaju bivši min. predsednik dr. Rihard grof Bienerth-Schmerling. — V Treščevcu pri Karlovcu bivši hrvaški ban dr. Nikolaj pl. Tomašič. — V Celju 3. let stari krojaški mojster Jožef Smekal. — V Spodnji Siški Franciška Hribernik roj. Marinšek, soproga skladiščnega mojstra v pokolu.

V Ljubljani so umrli: c. kr. višji poštni oficijal Josip Puntar; Anton Kovač, ključavničar južne železnice.

Za cesarja in domovino!

Za „Vojaški Dom“ v Ljubljani so nadalje darovali: gg. restavrater Stanislav Horak, Ljubljana 300 K, Alfonz baron Wurzbach, 100 K, Josip Šiška, kanonik, Ljubljana 100 K, A. Zankl Sinovi, Ljubljana 100 K, Leo Hamann, Ljubljana 100 K, tovarna P. Ladstätter, Domžale 100 K, tovarna Krizant Ladstätter, Domžale 100 K, M. Ranth, Ljubljana 20 K, Wilhelm Spitzer, Ljubljana 20 K, Jožef Potočkar, župnik, Tržič 20 K, Jan. Kunauer, župnik na Golem p. lg pri Ljubljani 12 K, P. Hauptman, žup., Dobrova pri Ljubljani 50 K, Janez Meršolj, župnik, Reteče 20 K, A. Godec 20 K, Franc Bernik, župnik, Domžale 20 K, iz Domžal; Marija Grasslercher 12 K, Korenčan Franc 10 K, Anton Müller 10 K, Uršula Müller 10 K, Marija Bernik 10 K, Zabret Rozalija 10 K, Karolina Gerkman 10 K, Franca Gorenjc 5 K, Ivana Slibar 5 K, Zankar Andrej 3 K, Brodar Andrej 5 K, častniki in uredniki c. kr. domobranskega dopol. poveljstva v Ljubljani 171 K 42 h, c. kr. profesor v pok. kan. Anton Kržič 20 K, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani dr. Alfonz Levičnik 50 K, veletržec g. Ivan Samec v Ljubljani 100 K, Jožef Perme, župan obč. St. Jurij zbirka 51 K 95 h.

Županstva: Begunje pri Rakeku 373 K, občina Goše nad Vipavo 309 K, Šmihel-Stopiče 200 K, Gora 142 K 90 h, Rateče, Gorenjsko 100 K, Sp. Kozeze 100 K, Tolči vrh 50 K, Sv. Vid nad Cerknico 40 K, Vače 30 K, Črni vrh pri Polhovem Gradcu 30 K, Dole pri Idriji 20 K, Knežak na Notranjskem 100 K, Sv. Jošt pri Kranju 50 K, Postojna 30 K,

Kočevje 608 K, Planina pri Rakeku 136 K 20 h, Podhruška p. Kamnik 122 K, Dol 30 K, St. Jurij 50 K, Toplice 299 K, Draga 253 K, Orehoviča 165 K, Zminec 60 K, Tržišče 12 K.

Kranjska deželna banka 5000 K, Kranjska hranilnica v Ljubljani 200 K, hranilnica in posojilnica v Hrenovicah 50 K.

Vodstvo šole Brusnice, Dolenjsko 4 K 50 h, učenci I. mestne slov. deške ljudske šole, tu 70 K.

Župni uradi: Sorica nad Železniki 150 K, Žuženberg 150 K, Rudnik p. Ljubljana 60 K, Ježica 50 K, Mekinje 25 K, Zagorje ob Savi 20 K, Matere Božje na Dobravi 203 K, Hinje p. Žuženberg 10 K, župna cerkev v Domžalah 50 K, Idrija 31 K, Sv. Anton Pod. Stanga p. Litija 25 K, Nevlje 25 K, Hrenovice 150 K, duhovniški urad Bevke 20 K.

Hvala iskrena! Mnogobrojni darovi naj pričajo o naši hvaležnosti našemu vrlému domačemu vojaštvu, da sovražnik ni mogel opustošiti naše domovine in naj bodo sijajni spomenik udanosti in zvestobe do cesarja Karla I. Darove sprejema: Odbor za „Vojaške domove“ v Ljubljani, Deželna blagajna in mestni magistrat v Ljubljani.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih $4\frac{1}{2}\%$ zastavnih listih in $4\frac{1}{2}\%$ komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

Podpisujte VIII. avstrijsko vojno posojilo!!!

PRIJAVE NA

VIII. AVSTRIJSKO VOJNO POSOJILO

SPREJEMA PO ORIGINALNIH POGOJIH IN
DAJE RADEVOLJE TOZADEVNA POJASNILA

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Podpisujte VIII. avstrijsko vojno posojilo!!!

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomptira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.